

Sygn. akt I USK 94/22

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania W. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.
o prawo do rekompensaty,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 kwietnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 4 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 569/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. (organ rentowy) decyzją z 19 października 2020 r. przyznał W. S. (odwołujący się) prawo do emerytury i jednocześnie odmówił prawa do jej naliczenia z rekompensatą.

Wyrokiem z 15 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w P., VI U 962/20 oddalił odwołanie powyższej decyzji. Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z 4 listopada 2021 r., III AUa 569/21 oddalił apelację W. S. wniesioną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny potwierdził stanowisko Sądu pierwszej instancji stwierdzając, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazywał, iż W. S.

nie przysługuje prawo do rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej analizy i oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i trafnie wywiódł, że w spornym okresie od 1 listopada 1984 r. do 31 grudnia 2008 r. W. S. świadcząc pracę w O. S.A. w P. kolejno jako inspektor nadzoru, starszy inspektor nadzoru i specjalista do spraw budowlanych nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych wymienionych w poz. 24 Dział XIV wykazu A stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Sąd Apelacyjny stwierdził, że akta osobowe odwołującego się nie zawierały informacji o okolicznościach wykonywania przez W.S. pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. O. S.A. w P. przekazał organowi rentowemu jedynie informację, że w aktach osobowych nie znajdują się zakresy czynności dla stanowisk: inspektor nadzoru, starszy inspektor nadzoru i specjalista ds. budowlanych. Wobec czego, w ocenie Sądu Apelacyjnego zeznania odwołującego się jak i zeznania świadków J. P. i Z.M., wskazywały, że nie wykonywał on w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy, przez 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze tj. dozoru inżynieryjno-technicznego lub kontroli jakości podczas produkcji i przetwórstwa ropy naftowej i jej produktów, a więc ujętych w załączniku - wykazie A prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z 7 lutego 1983 r.

W zakresie przywoływanego nadzoru nad robotami budowlanymi, ewentualne zastosowanie mogłyby mieć prace wymienione w Wykazie A Dział V. Jednakże także i tutaj, jak trafnie argumentował Sąd pierwszej instancji w aspekcie oceny charakteru prac wykonywanych „w chemii” dla przyjęcia występowania pracy w nadzorze w rozumieniu pkt. 24 Działu XIV prace różne, konieczny jest stały i bezpośredni związek ze środowiskiem pracy w którym występują warunki

narażające na szybszą utratę zdolności do zarobkowania. Skoro bowiem praca w spornym okresie miała charakter nadzoru inwestorskiego a nie bezpośredniego dozoru nad pracą pracowników, to nie mogła być, kwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach wskazana w Wykazie A Dział XIV poz. 24 załącznika do powołanego rozporządzenia.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego złożył odwołujący się, zaskarżając wyrok ten w całości wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i uchylenie poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę wyroku Sądu Okręgowego i zmianę zaskarżonej decyzji organu rentowego i przyznanie odwołującemu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

W ramach podstaw skargi kasacyjnej skarżący powołał się na naruszenie prawa materialnego polegające na niewłaściwym zastosowaniu art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, sprowadzające się do udzielania odpowiedzi na pytania:

1. w jakim zakresie Sąd Ubezpieczeń Społecznych posiada kompetencje do badania czy dana praca jest pracą wymienioną w poszczególnych działach i pozycjach Wykazu A do Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 7 lutego 1983 r. i czy do takiego badania w wypadkach wątpliwych niezbędne jest zasięgnięcie opinii biegłego ds. BHP, posiadającego wiadomości specjalne w tym zakresie (art. 278 k.p.c.)?

2. czy w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje prekluzja dowodowa i priorytet szybkości postępowania, czy też w takim postępowaniu, ze względu na konieczność ścisłego interpretowania przepisów, priorytet ma dążenie do wyczerpującego wyjaśnienia wszystkich okoliczności niezbędnych do prawidłowego orzekania?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które zostało przytoczone wcześniej.

Wymaga przypomnienia, że według dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego, abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko dla oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, lecz także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Zagadnienie to musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Skarżący powinien dostrzegane zagadnienie sformułować oraz przedstawić

argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest to problem prawny, wiążący się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy, lecz także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Przedstawienie zagadnienia prawnego uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez wskazanie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Zagadnienie prawne musi być sformułowane w granicach zaskarżenia i podstaw kasacyjnych. Przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powinny nawiązywać do tych podstaw. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, okolicznościami uzasadniającymi rozpoznanie skargi kasacyjnej mogą być tylko takie, które Sąd Najwyższy mógłby następnie uwzględnić przy jej rozpoznawaniu (np. postanowienia: z 18 maja 2021 r., I USK 160/21, LEX nr 3177275, z 21 czerwca 2022 r., II PSK 130/21, LEX nr 3453097 i powołane tam z 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 nr 9, poz. 228, z dnia 4 sierpnia 2003 r., III CK 120/03, LEX nr 572022).

Sformułowane przez skarżącego kwestie nie mogą być uznane za istotne zagadnienia prawne we wskazanym wyżej rozumieniu. Sformułowane pytania nie spełniają powyższych wymagań zastrzeżonych dla przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Pierwsze zagadnienie zostało sformułowane na gruncie przepisu, którego zarzut naruszenia nie został podniesiony w ramach podstawy kasacyjnej. Skarżący wskazał bowiem na art. 278 k.p.c., który jako nie zarzucany w

ramach podstaw kasacyjnych nie mógłby być przedmiotem rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

W istocie formułowane pytanie można odczytywać jako zakwestionowanie odmowy przeprowadzenia przez Sąd drugiej instancji dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu bhp na okoliczność ustalenia czy praca wykonywana przez W.S. w spornym okresie była pracą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Sąd Apelacyjny odniósł się do tego wniosku, stwierdzając, że dowód taki nie byłby dowodem przydatnym bezpośrednio dla ustalenia zasadniczej okoliczności spornej, to jest czy skarżący w spornym okresie czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu przez co najmniej 15 lat tak, by możliwe było przyznanie apelującemu prawa do dochodzonego świadczenia - rekompensaty na podstawie art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych. Wymaga wyjaśnienia na marginesie, że specyfika dowodu z opinii biegłego polega m.in. na tym, że art. 278 § 1 k.p.c. uprawnia sąd do dopuszczenia dowodu z opinii biegłego lub biegłych, jeżeli w sprawie istnieje potrzeba wyjaśnienia okoliczności wymagających wiadomości specjalnych. Dowód z opinii biegłego może być wykorzystywany stosownie do potrzeb ujawniających się w konkretnej sprawie, przy czym potrzebą taką nie może być jedynie przeświadczenie strony.

Natomiast drugie z przedstawionych „zagadnień prawnych” zostało sformułowane bez wskazania jakiegokolwiek przepisu prawa, na gruncie którego się ono ujawniło, zatem już z tej przyczyny nie stanowi przesłanki, która przemawiałaby za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania. Można się jedynie domyślać, że skarżącemu chodziło o naruszenie przepisów postępowania cywilnego w zakresie dopuszczalności dowodów, jednak w ramach podstaw kasacyjnych nie zostały wskazane, żadne przepisy z tego zakresu. Jednym przepisem którego naruszenie zarzucił skarżący w ramach podstaw kasacyjnych to art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, do którego nie nawiązują formułowane w skardze kasacyjnej „zagadnienia prawne”.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[SOP]

[a!]

